

Èse de două ori in septimana: **Joi-a si Dominica**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretiuu de prenumeratiune,
 pentru Austria:
 pe anu intregu 3 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 4 fl. v. a.
 „ patraru 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainetate:
 pe anu intregu 12 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti si nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetiri se facu cu pretiuu scuditu. Pretiuu timbrului cate 30 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 14 maiu 1873 n.

Fatalitatile presintelui — nu ne lasa a uitá trecutul, a uitá calea pe care fuseramu teraiti acolo, unde ne aflamu.

A fostu — in anulu domnului 1863 adeca tocmai nainte de 10 ani, candu ocazialminte intr'o conversare cu unu principe, carele stá atunci in fruntea afacerilor monarchiei Austriace, si carele ni dicea cá — *lucrarile din dia in dia devinu mai dificili, mai ánevoia de regulatu, casi cum ordinea sociale s'ar fi stricatu, si cá — adevérata causa, si o indreptare eficace, nu se póte aflá, — noi ni-am permis umilit'a observatiune cá: prin constitutiune, prin reconóscerea dreptului poporului d'a participá la legelatiune si d'a formá astfelu unu factore principalu alu vietii de statu, — intr'adeveru ordinea sociale cea vechea, basata pe dreptulu divinu alu Tronului si pe dreptulu privilegialu alu aristocratiei — s'a stramutatu, si cá — deca dorimu, ca pe temeiulu noúei sisteme se se forme die o noua, sicura si pacinica ordine, este neapératu de lipsa ca — punctulu de gravitare alu Tronului se se stramute de pre bas'a cea angusta a unoru clase mici, pre bas'a cea lata a multimei poporului.*

In scurtu ilustrandu am disu, cum am mai amintitu la acestasi locu si alta data: *Imperatulul se incete a fi patronulu si respective unéll'a domniloru, si se incépa mereu a deveni parintele, apertoriulu si conducetoriulu poporului!*

Cáci, deca pon' la 1848, tier'a, monarchia, Tronulu — au fostu in *taber'a domniloru*, senguri indreptatiti, apoi — veduramu cá, la 1849, monarchia si Tronulu de o data devenira transpuse in — *taber'a lui Radeczky*, in armat'a invingetoria din Italia! *) In timpu de 10 ani in sa doveditu pon' la cea mai dorerósa convictiune, cumca nici acesta basa, acesta tabera, nu este cea naturale si pentru lungu timpu sicura.

Astfelu ajunseseramu la intrebarrea: *quid nunc?* — A retorná la bas'a de nainte de 48, a aristocratiei si absolutismului? seu a cautá basa noua, conforme imprejurárilor noue in poporu?? Noi, democratii, credintiosi tronului, cátu si poporului, diceamu — *acést'a*; ei, domnii, credintiosi sie-si si numai sie-si, diceau — *aceea*.

D'asta natura a fostu ferberea de la 1860, inceputa cu senatulul imperiale inmultitu, continuata cu Diet'a din *Festa* si cu cea din *Sibiu*, si cu senatulul imperiale alu lui *Schmerlingu*, pon' la 1867, pana candu se incheia cu — *pactulu dualisticu*.

Natur'a pactului acestuia — nu numai am desbatut'o si aretat'o noi si altii de o suta de ori, ci — ni-o splicara si fecera priceputa si semtita pona in fundulu inimei — esperintiele de tóte dilele. Ea este o temeraria *misticare si falsificare* a dreptului, si adevérului si interesului — publicu si privatu, alu Tronului si alu tiereloru si popóraloru.

Domnii, in violen'a seu necrederea loru cátra popóra, — n'au avutu curagiulu a svatui Imperatulul, se mérga inderetru la bas'a de nainte de 1848 si se dechiare pre poporu fora dreptari, si tóte drepturile ale aristocratiei, — ci au svatuita si au scosu la cale, ca se se reconósca si lése pre locu tóte drepturile — cu *cuventulu* dar in fapta, prin tóte medilócele fórtiei si coruptiunei, se le paralisedia si reduca la nemic'a!

*) „In deinem Lagerist Oesterreich!“ — suna metafor'a populara cátra Radeczky.

Acést'a e sistem'a, politic'a, situatiunea de astadi a Monarchiei. Gangren'a nemorelei, a mintiunei si insielatiunei, s'a intrudusu in intréga viet'a publica, prin ce s'a molipsitu — firesce si cea privata, prin ce — mereu dar pre vedute, slabesce si se destrama legatur'a sociala, fiindu cá — ómenii mereu si perdu din inima credintia in scopurile mai nalte, mai nobile ale institutiuniloru, chiar si ale essistentiei de statu!

Domnii, candu au propusu si introdusera acést'a sistema, vor fi cugetatu mai antaiu la stricarea si nimicirea *natiunalitatiloru*, si — in órb'a loru tendintia — dóra nici nu vor fi observatu cá — punu temeiulu la ruinarea totului!

Cine este elementulu, unde este punctulu de radimare a sistemai si órei acesteia?

Éta cum raspunde — din incidintele crizei de la burs'a din Viena, „*Politik*“ din Praga, — la acést'a cestiune:

„Este unu ceróu de ómeni, a caroru lucrare púrcede din motive egoistice, cari facu formale venetoria dupa *demitáti* si — *sinécure* (adeca posturi cu venituri multe si detorintie pucine,) pentru ca astfelu cu placere se se ingamfe, ingrasiendu-se din *préda*, ér eventualminte se paráséca nai'a, in data ce vor vedé, cá aceea prin faptele loru a devenitu in periculu. Radimu si spiginire nu cauta in popórelu Austriei, cari cu mania 'si-intoreu faci'a de la escesele aceloróu ómenii, ci-lu cauta in — *sal'a bursei*, alu cárei barometru de cursuri, este si mesur'a poterii si fericierei statului!“

„Burs'a, si a nime bur's'a Viennei, a devenitu centrulu vietii de statu; fie-care dia cu noue concesii, noue consortiuri, fie-care consortiu fiindu o noua bagare de mana in posunariulu bietei poporatiuni neesperate. — Astfelu s'a desvoltatu o era de coruptiune si de coticaria, precum nu s'a mai vedutu nici chiar in alu doilea Imperiu alu Frantiei! — Agiulu hártieloru vechi si a celoru nou-create, pe fie-care dia se rapediá in susu; incepá orgia selbataca, fora consciinta de sine, carea semená viu cu joculu evreiloru in pregurulu vietielului de aur!“

„Acést'a se numia aventulu economiei nationale a Austriei; chiar in foile oficióse din Viena triumfandu-se facea provocare la cursurile bursei, si — cu sumetia se aretá acést'a ca rezultatulu alu órei noue, carea a facutu pe Austria mare, *vedúta* si *avuta*.“

„In acést'a tabera e astadi Austria!“ — pre candu tóta acést'a maiestria nu e alt'a, de cátu — o rapede imbogatire a multoru jidani, botosati si nebotosati!

Astfelu érá in florirea si fericierea Austriei, pana candu septemana trecuta — de o data, spre scandalulu lunei, tóta masirea se imburdá fora veste! Se imburdá in urm'a coticarieloróu celoru mai esesive, — in tocmai precum are se se imbunde curendu al sistem'a si stepanirea politioa de astadi — totu prin esceselu si abuserile celoru de la potere si ale agintiloru loru. (A se vedé mai la vale sub Temestora unela probe de astfelu de escesu nerápnate!)

Astfelu s'a desvoltatu si instalatu succesiivminte starea nenaturala, starea de prosperitate si de fericie mintiunósa, intru carea trage astadi de mórté Imperiulu Abisurgicu!

Si candu noi astfelu deducendu, aretámu acést'a fatala situatiune onoratului nostru publicu, din inima am dorí, ca — tóti din tóte partile se póta dice in sufletulu loru, dupa convingerea loru, cumca — am essageratu si — *nu avemu dreptu!* —

In Italia, seu adeca in Roma, de vr'o 10 dile incóci prorupsese o crisa ministeriale; ministeriulu *Lanza-Sella*, disgustatu de multele si secantele atacuri in Camera, in faci'a *legi* pentru *monastiri*, in care privintia vedea cea mare si esaltata divergentia de opiniuni in grupela parlamentului, — grabi a-si dá dimisiunea, esperi in sa curendu — la ce nime nu se asteptase. Nu se gasi partita, — ba nici omu de capacitate, carele se vré poté induplerá, ca se primésca a compune unu cabinetu nou! In faci'a acestei esperiintie, diferitele fractiuni ale camerai, spre mare neocasu alu popiloru, cari cu ori ce pretiu doriau a scapá de guvernialu de pana acuma, — ele se pusera de stáruira ca acestu

guverniiu se remana la cáarma, apromitiendu-i mai multa crutiare si spr'guire, a nime in cestiunea pentru manastiri, unde elu a luat o pusetiune firma, dar tienendu contu de pretensiunile guvernialoru straine, si si de unele mai moderate dorintie ale papei Astfelu crisa s'a delaturatu in paze. —

Mai dilele trecute anele depesie telegrafice respandira, cumca in Petropole seu pre calea sa cátra Berlinu, Imperatorelui *Vilhelmu* i s'ar fi facutu unu atentatu in contra vietii. Astadi acést'a faima este desmintita formalminte. Nu i s'a intemplat betranului suveranu chiar nici celu mai micu ataou. —

In Francia dominec'a treuta ér se intemplara alegeri de cincí deputati pentru adunarea nationala, la care oocasiune ér inviosera eclatantminte republicanii, esindu alesi 4 de ai loru si numai unu monarchistu-napoleonistu. Astfelu poporulu franceu: la tóta ocaziunea demustra cá, nu este adevérata fras'a banale ce se dice despre Francia, cumca ar fi o „*Republica fora republicanii*.“ —

Dar si in Spania Republicanii din dia in dia se intarescu, si inca cei mai resoluti si aventurati — mai bine. — Acolo alegerile pentru constituanta tocmai sunt la ordinea dilei si pre cátu ele se potu dejá constatá, cele mai multe promitu invingerea republicaniloru federali! Dupa proportiunea alegeriloru cunoacute se culoula, cá republicanii federali vor cásoigá 350 de voturi dintre 400. —

In fine si in Romania multu se vorbesce de o schimbare a Cabinatului de astadi. Positivu este, cá dlu Costa-Foru si-a luat demisiunea si va merge de agentu politicu alu tieriei la Viena. Despre petrecerea sa de mai de unadi in capital'a Austriei — se dá cu socotéla, cumca propriamente a fostu, pentru d'a pregatí vedúta domnitoriului *Carol*u in Viena, corea curendu are se urma.

De altmintrelea — confusiunea in tóte ramurile vietii de statu, atátu este de mare in Romania, in cátu — marturisim cá, ne cuprinde o gróza de cáte ori cetimu foile de acolo! Numai bunulu Ddieu scie, cá — unde are se duca acést'a nefericita politica!! —

Situatiunea la burs'a de Viena.

Despre crisa si calamitatea isbucnita la burs'a din Viena, de o data cu noi, mai multe foi opozitionali de aici, adusera cu totulú asemena splicatiuni, numai cátu ele cu o cale enunciaru inca mai grea si mai condamnatoria sentintia asupra coticarielor, firesce in sa isbindu numai in coticarii de pes'e Laita, casi candu din ócci, sub stepanirea magiarului, n'ar inforti coticaria — si cea finantiale, si cea politica, in totu acela modu si aceeasi mesura, numai inca mai selbatecu!

„Ellenör“ serie — éca asiá:
 „Ceru coticarii bani de la guvern, de la bana'a nationala si — de la toti cari au. Guvernulu se-i ajute din denarii bietului poporu contributoriu si asiá se li dée modu si medilóce, ca se-si póta continuá maiestria de despoiare. Dóra vor si cásoigá miliónele, pentru cá — sciti, in Viena domnesce unu felu de solidaritate intre cei trei factori, *pressa*, *bursa* si *guvern*u, si in servitiulu coticariei celei mai mari toti trei potu aretá merite. — — — — —“

„Viena acuma s'a blamatu in faci'a lunei intregu, si astadi dejá fie-cine vede, cá acolo nemic'a nu este asiediata pre temeiulu senatou, de unde o astfelu de aliantia nici nu ni póte fi spre onóre.“ —

Vedeti! domniloru magiari aliantu cu nemtii nu li póte fi spre onóre, dar — ce se dicemu noi de supanerea ce o ceru ei de la noi?!

„Ellenör“ in nrulu de astadi, totu despre politic'a némtiului, din acestasi indemn — serie:

„Suntemu curiosi cá, óra candu va bate o data — acestei politice — óra de mórté?!“
 Dieu si noi suntemu curiosi. —

De altmintrelea crisa si fatalitatile bursei Vienne se inca nici pe de parte n'au incepatu Prin concurentia tuturor factoriloru financiaru: s'a adunatu unu succursu de 25 milióne fl. care in sa este fórté de parte de a ajunge.

Diferintia de cursuri, ce cada in perdere, dupa calculele cele mai moderate se urca peste 300 de milióne; si de aci se potu esplicá cridele cele multe, cari pe fie-care dia se sporescu. Pana acuma numai falimentele principali ajungu la 200, totu bancari si burasiani, ce mai ieri treceau de milionari! Ei — dar lumea comerciala acuma incepe a semti si ea isbirea, si dejá se insinua si din acést'a parte cride cu gramada, apoi si *sinucidirile* pe dia se inmultiescu! Destulu cá — catastrofa e infricosiata si — in celu ma' mare gradu dauósa si rusinatória pentru Imperat'a intéga!

Uniculu ajutoriu oficace se astóta de la Banca nationala, cárei se ceru 100 de milióne — celu pucinu. Spre acestu scopu si dincolo, si din ócci de Laita se tienu consultatiuni prin bancari, prin matadorii finantiali si prin ministeria, pentru s'opulu d'a suspiunde *acta bancei*, a nime dispusetiunea legei cumca Bancai nu-i este permisu a emite bancnote — peste sum'a acoperita cu metalu, mai multu de 200 de milióne. De ambele parti Banca — pre cum se vede, va fi autorizata a mai emite inca 100 si cáte-va milióne si a le dá bancariloru si speculantiloru intr'ajutoriu!

Resulu celu mai mare e, cá aparitiunea se ie de cea mai eclatanta dovéda, cumca Austria e putreda, si — nu mai sie traí, de cátu prin mintiuna si insielatiune!! —

II. La caracteristica Sinodeloru.

Se cuvine se ne cunóscemu bine, pentru ca se potemu scí, pre cátu potemu contá la fortiele si virtutile nóstre proprie — in lupt'a pentru perpeftiune si emancipare nationala.

In nrulu 30 alu fóiei nóstre atinseramu unele din diferentiele ce am observatu intre spiritulu ce s'a manifestatu in Caransebesiu si celu ce s'a manifestatu in Aradu, in corpurile sindalí. Essintia e, cá — la Caransebesiu s'a disputatu si contradisu multu mai pucinu, la Aradu multu mai multu; caus'a e — firesce, fiindu cá elementele in Caransebesiu au fostu — bune rele, mai *uniforme*. Si cu atát'a despre Caransebesiu am poté incheia privirea generale, si am poté trece. a essaminá cele speciale, cele produse; pentru ca se vedemu: óre rezultatulu corespunde necesitati si redica-se la valórea celoru create in Aradu prin multa fremetare, contradicere si disputa?

Dar — caracteristica sinodului din Aradu suntemu detori s'o mai completámu nitielu, tocmai pentru d'a judecá apoi mai sicuru.

Cine numai o óra a petrecutu cu atentiune desbaterile dupa grupe, a trebuitu se observe urmatoriele:

Peste totu — *Banatienii*, (pare-nise 15 infaciati,) fora vr'o organizare si disciplinara, au constituitu *una grupa, bine compacta*; numai in pucine cestiuni, de natura straordenaria, s'a despartitu cáte pucini, si s'a alaturatu altei grupe. — Mai totu acést'a s'ar poté, dice despre *Biharenii*, totu atáti la numeru, deca unii dd. cu totulú noviti pre acestu terrenu, nu vré retací pré desu, luandu-se dupa — cei infricosiati, ce pretotindeniá gasiáu indemn d'a atacá si de a contradice. Juniloru li placu intrapriindia-

